לו: שלשה מינין פרק ששי נזיר

אמר ליה **לא.** מאי לוקה עליו דקאמר כגון דאית בכדי אכילת פרס ומשום דאכילה[1] מן האיסור בעצמו[2] לוקה ומ"מ הא ניחא לגירסת רש"י דגרס וליבטיל דהשתא משני כיון דחזינא דלוקה על האיסור אלמא לא בטיל לענין איסורא וה"ה דלא ליבטל גבי עומאה אבל לגי' ר"ת דפריך והא לא הויא כגילה מן התרומה ואין יפסלנה מאי משני השתא הואיל וחד לוקה על האיסור לחודיה בכדי אכילת פרס מ"מ היכי פוסל לתרומה והתיתר [הילך] מצטרף לאיסור לענין מגע והא לענין מלקות אין היתר מצטרף לאיסור וי"ל דלפר"ת ניחא[3] דה"ק כיון דלענין מלקות מהני ההיתר מצטרף[4] לאיסור ללקות עליו שהרי אם היה מלקט (עליו) האיסור מתוך המקפה ואוכלו לא היה לוקה עליו שאין דרך אכילה בכך כדפירשנו אלמא מהני ההיתר שאוכלו עם המקפה לגרפו לאיסור מלקות ה"נ יועיל ההיתר להצטרף לאיסור לאפסולי אע"פ שאין במקום מגעו כגילה גמגום: לא דאיכא כזית בכדי אכילת פרס. אם אוכל ממנו שיעור פרס שהן חרגא ביצים יש לו כזית תרומה ולהכי מייב ולא בטיל: **וכזית** בכדי אכילת **פרס דאורייתא היא.** אמר הר"ם דאע"ג דמתניתין היא בכריתות (דף יב:) כל האוכלים מצטרפים בכדי אכילת פרס הני מילי [2] לפסול אבל שהוא בעייה אבל שבתערובות הואיל ואין היתר מצטרף לאיסור יתבטל דגם אם היה מלקט האיסור מתוך ההיתר ואוכלו בעייה בכדי אכילת פרס [3] מיתייב על האיסור לחודיה ואע"פ שאין ההיתר מצטרף עמו וע"כ מתמה וכי כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא אפי' בכה"ג ומ"מ קשה לרשב"ם מאי פריך אפילו לא היה כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא תיפוק ליה משום טעם כעיקר דהא איכו מייתי בסמוך מערת ליתן טעם כעיקר אלמא אוסר[5] נותן טעם ואינו מתבטל וכ"ש הכא שהעיקר עצמו לא מתבטל ס"ל לאביי דטעם כעיקר אינו חייב אלא א"כ אוכל כזית מן הטעם בגת אחת [כגון] שהבליע כזית יין בשני זיתים פת ואוכלו בגת אחת וסברא הוא שלא יהיה טעם חמור מן העיקר והעיקר עצמו ס"ל השתא שאינו חייב אלא אם אוכלו בגת אחת: **אי** הבי **אמאי פליגי רבנן** עליה דרבי אלעזר בכותח הבבלי. דס"ד אמינא דיש בו כזית בכדי אכילת פרס בכותח הבבלי ולדידיה ולאי ניחא דהיא מקפה משמע ליה מטעם דהיתר מצטרף לאיסור והיינו לר"א דדרים כל אבל לרבנן דלא דרשי כל פשיטא ליה ד] (דלא) פליגי עליה אבל אמר לוקה דקאמר לר' יוחנן משום סברא וכהא לא אשכחן דפליגי תנאי ואע"ת ולאמ"ת דכי פליגי רבנן עליה דרבי אלעזר בכותח הבבלי מן הכותח רק כזית מצומצם שלא אכל כזית מן האיסור ור' אלעזר מחייב דדרים כל היתר מצטרף לאיסור אבל אם אכל כל כך שהיה שם כזית בכדי אכילת פרס מודו רבנן שפיר דמיחייב וי"ל דמדקאמר התם בפ' אלו עוברין (פסחים מג.) על תמך דגן גמור עגום כרת על עיזבונו בולא כלום משמע אפי' אכל מן הכותח הרבה אמרינן דלא מיחייב: **הנח** לכותח הבבלי דליכא כזית בכדי אכילת פרס דאי מישרשי שריף ליה. לשון גימוע כמו שורפה מיה (ע"ז דף כט:): בטלה דעתו אצל כל אדם. כפסחים (דף מד.) ואי מתרמי הכי מפטר שאין זה דרך אכילה [ונראה] מ"מ דאי מתרמי הכי דמודו דחייב ונהכי לא אייתי: **ואי** מישתיר שתר ליה. מטובל בו [כדרכו]: ליכא כזית בכדי אכילת פרס וכה"ג נמי גבי שכר הממדי דמפליג[6] נמי התם אע"ג דדרך לשתותו בימד[7] אין דרך לשתות הימנו כל כך כוסות לרופין בכדי אכילת פרס דאי שתי להו לרופין בטלה דעתו אצל כל אדם: **שתי** מדובות. ויש בהן תבלין ה]: ואי ס"ד כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא אמאי אמר שאני אומר. כיון דאי תרומה נפלה לתוך של חולין מייחיב מיתה זה האוכלה לא היה לנו לתלות שאין סברת הלא"ס לומר שאין בו כזית בכדי אכילת פרס: **אית** ספרים דגרסי אלא מאי היתר מצטרף לאיסור אמאי אמר שאני אומר. [ות"ת] ליעבי אביי אף כי אמר בהכיא דמקפה היתר מצטרף לאיסור היינו כר' אלעזר דדרים כל והך כרבנן דלא דרשי כל וי"ל דלא ניחא ליה לאפליגוי תרי בתרי[8] ו] בהדי הדדי דאי הך כר' אלעזר הך נמי ז] בולה ובכרת אלו עוברין ליתא בספרים ח]: אלא הכא לתרומת תבלין דרבנן. דדגן תירוש ויהר כזיב תלינן לקולא: **שתי** קופות. וכהן תבואה: ואי ס"ד כו'. ה"ג בשלמא לדידי דאמרינן היתר מצטרף לאיסור [לא אמרינן] אלא כשהאיסור רבה [עליו] וקשה והלא כותח הבבלי נפש היתירא ותו גבי מדוכות דדייק דאלא מאי היתר מצטרף לאיסור אמאי אמר שאני אומר ליעבי ליה מעוט דנפשיי חולין ואומר רבי דודאי במקום שיש נותן טעם כגון בכותח הבבלי ובמדוכות שהאיסור נותן טעם אז יהיה ההיתר מצטרף לאיסור [מתש"כ הכא בב' קופות] ט] דכיון שהיתר רבה מיד נתבטל [האיסור] והדין הוא לתלות לקל וח"מ אם כן מה אנו צריכין שאני אומר מיפוק ליה דאף כי נפלה תרומה לתוך חולין בטלה מיד גרוש ויש לומר דהשתא ס"ד דתרומה בזמן הזה דאורייתא ובדאורייתא לא תלינן לקולא אי לא תרי טעמי תדא דרביה ועוד דשאני אומר וה"נ [פריך] אר' יוחנן בפ' הערל (יבמות פב.): **אלא** לדידך דאמרת משום דאיכא כזית בכדי אכילת פרס כי נפישי חולין **מאי הוי.** [מימה] למאי דאורקמת י] לפרש[9] דמיירי מין במינו ואין בו נותן טעם מאי קשיא ליה והא מין במינו דאורייתא ברובא בטיל ושפיר איכא תרי טעמי להיתירא רבייה ושאני אומר [ותירץ] דאם אינה בכדי אכילת פרס דאורייתא במין בשאינו מינו גם מין במינו אין לתלות להקל על ידי סמך רבייה דהין הוא שיתמירו בו חכמים כעין חומרא מין בשאינו מינו והיה

לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור אמר ליה לא מאי כזית דאיכא כזית בכדי אכילת פרס ואכילת פרס דאורייתא היא א"ל אין אי הכי אמאי פליגי רבנן עליה דרבי אלעזר בכותח הבבלי [5] א"ל הנח לכותח הבבלי דליכא כזית בכדי אכילת פרס אי דקא שריף ליה מישרף בטלה דעתו אצל כל אדם אי מישתיר קא שתר לא משכחת כזית בכדי אכילת פרס איתיביה שתי מדוכות אחת של תרומה ואחת של חולין ולפניו שתי קדירות אחת של תרומה ואחת של חולין ונפלו אלו לתוך אלו שתיהן מותרות שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו ותרומה לתוך תרומה נפלה ואי סלקא דעתך כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא אמאי אמרינן שאני אומר אלא מאי היתר מצטרף לאיסור אמאי אמרי' שאני אומר [2] אלא הנח לתרומת תבלין דרבנן היא איתיביה [3] שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולין ולפניהן שתי סאין אחת של חולין ואחת של תרומה ונפלו אלו לתוך אלו שניהן מותרין שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו תרומה לתוך תרומה נפלה ואי ס"ד כזית בכדי אכילת פרס [4] אסור אמאי אמרינן שאני אומר בשלמא

לכזית: **אלא הנח לתרומת תבלין דרבנן.** [6] ולא דייקינן בהו בכזית בכדי אכילת פרס דמדרבנן הן ולא מחמרינן ביה כולי האי:

בשלמא

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פי"ד מהל' מאכלות אסורות הלכה ח:

יב ב מיי' פי"ב מהל' תרומות הלכה ז:

יג ג מיי' שם (פי"ב הלכה יד) ופי"ב הלכה יד:

נוסחת הריב"ן

ה) ולפי זה אמנם דוקא אלא לאיכא מן התרומה כזית בכדי שאוכל אדם כדי אכילת פרס תשיב לה כאילו טולה הויא תרומה וכיון: ב) מדאורייתא: ג) דאיכא בכדי: ד) בכזית כתם תרומה בכזית כו': ה) דמדאורייתא לא מחייב בתרומה אלא דבן תירוש ויצהר ותבלין לא דייקינן לא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה מ"ל כו' תשיב לה כאילו טולה וכו' כל"ל: ב) תוד"ה וכזית וכו' ה"מ לפסול. תיבת ונ"כ לאיכל: ג) באא"ד בעייה בכדי אכילת פרס מחייב על האיסור לחודיה מן מחייב עד לחודיה נמתק ונ"כ האיסור לחודיה לא מחייב כל"ל ת"מ: ד) ד"ה אי הכי וכו' אבל לרבנן וכו' פשיטא ליה דפליגי עליה אבל אמר לוקה כו' כל"ל: ה) ד"ה שתי וכו' ויש בהן תבלין כאן הס"ד ואח"כ תה"ד ולא הס"ד: ו) ד"ה אית ספרים וכו' וי"ל דלא וכו' תרי בתרי תיבת בתרי נמתק. ונ"כ בריש"א ת"מ: ז) באא"ד הך נמי טולה. תיבת טולה נמתק ונ"כ טוחיה. ת"מ: ח) באא"ד ובסרק אלו עוברין ליתא בספרים. נ"כ כאן הס"ד ואח"כ תה"ד אלא הנח לתרומת תבלין: ט) ד"ה שתי וכו' משא"כ הכא בב' קופות דמיירי בשתיהן מין אחד אין היתר מצטרף לאיסור דכיון כל"ל ת"מ: י) ד"ה אלא וכו' תיבה למאי דאורקמת לפרש. נמתק תיבת לפרש. ונ"כ לעיל כל"ל והוא בדבור הקודם וכפי הנעתבו שם ת"מ:

הגהות התוספות

1. ל"ל דאכל. 2. ל"ל בעצמו טיא. 3. ל"ל ומת. 4. ל"ל דמצטרף. 5. ל"ל איסור אוסר. 6. ל"ל דפליגי. 7. תיבת ניחד נמתק וכ"ל בעייה מיבו. 8. ל"ל שתתי. 9. בס"ה למאי דאורקמת לפרי"ר. והוא הנכון כמבואר בראשונים שכתבו לדברי התוס' בדבור שלפנ"ז בשם ר"י.

פי' הרא"ש

ומשני האי לוקה בכזית דקאמר (לא) [כגון] דאכל כזית איסור בכדי אכילת פרס שאם אכל פרס מן המקפה הרינו ד' ביצים אכיל בגויה כזית וקי"ל דכל שיעור אכילת איסור כגון חלב ודם וכיוצא בזה שאם אכל כתרדל חלב וחזר ואכל עד שהשלים לכזית אם אין מתחלת אכילה עד סופה יותר משהיית כדי אכילת פרס באכילה בינוני מצטרף והוי כאילו אכל בבת אחת וחייב. וכזית בכדי אכילת פרס מי הוי דאורייתא. בהמיהא. הא דאמרי רבנן דכזית מצטרף כשיעור שהיית אכילת פרס מי הוי דאורייתא הלכה למשה מסיני כשאר שיעורים דקאמר לוקה אי הכי אמאי פליגי רבנן עליה דר"א בכותח. נהי נמי דלא דרשי כל לרבות עיזבונו. הא אכיל כזית בכדי אכילת פרס. א"ל הנח לכותח הבבלי דלא אכיל כזית מן החמץ כשיעור שהיית פרס דהא כותח אינו עשוי לאכול אלא לטבל ואי מתרמי ראכיל ליה ממש דהשתא איכא כזית בכדי א"פ בטלה דעתו ולאו אכילה היא לאיחייבי עלה כך פרש"י בספחים. וי"מ דאי מתרמי דאכיל ליה ה"נ דחייב אבל לא אייתי בהכי. אי משום קא שתר מטבל כו כדרבו ליכא כזית בכדי א"פ: אלא מאי היתר מצטרף לאיסור אמאי אמרינן שאני אומר

ו) דת"ש דאני מחה אפי' בכזית לחדדיה. אלא הנח לתרומת תבלין דרבנן. דראשית דגנך תירושך ויצהרך כתיב וכי מספקא לן תלי' לקולא. ב' קופות גדולות ובהן תבואה הויא תרומה דאורייתא:

ז) ל"ל וכ"מ דאתי מייב רק בכזית לחוד.

ח) ל"ל אלא מאי היתר מצטרף לאיסור סוף סוף אמאי פליגי רבנן עליה דר"א בכותח הבבלי אלא הנח לו'. כ) (מתורמות פ"ו משנה ה) פסחים נ: מד. יבמות פב. [מוספתא תרומות סוף פ"ו הא דלא מקשה מתשנה דתרומות פ"ו מ"ה עי' ר"ש שם]. ג) [נרש"י שלפניו דהתם אינו מנומר כל כך ובנרש"י דכתם ד"ה כעלה מנומר להדיא הכי].

הגהות הב"ח

(א) גמ' בכדי אכילת פרס דאורייתא אמאי אמרינן: (ב) רש"י ד"ה ל"ל הסמ"ל היינו טעמא דהא דקאמר האולא חד יכו' דחשיב לה כאילו בולה הויא תרומה וכיון שגגע בו בטבול יום בפכל מקום: (ג) ד"ה ולא משטר וכו' להכי לוקה דאיכא כזית בכדי אכילת פרס כל"ל ותיבת בכזית נמחק: (ד) ד"ה ולא מאי יכו' דלמא איכא במדרך הטמי:

מוסף רש"י

מאי כזית. מאי לוקה בכזית דקאמר, דאיכא בזית בכדי אכילת פרס. שאם אכל פרס ממנה שיעור אחרעה ביצים יש בו כזית תרומה, וקי"ל דכל שיעורי אכילת איסור בין כזית בין אכל אלא ודם ודם ותותבת דיוה"כ, מצטרפין אכילת השיעור בכדי שהייה ז', שאם אכל כחרדל אלא וחזר ואכל כחרדל עד שהשלים לכזית, אם אין מתחילת אכילה ועד סופה יותר משהיית כדי אכילת פרס באכילה בינונית, מצטרף והוי כמו שאכלו בבת אחת ומייב, והכא נמי יש כאן תרומה כדי להצטרף כזית באכילת פרס ממנו (פסחים מד.). **ואכילת פרס דאורייתא היא.** כתמיה, הא דאמור רבנן כזית מצטרף כשיעור שהיית אכילת פרס, מי הוי מדאורייתא הלכה למשה מסיני כשאר שיעורין, דקא אמרת ליקה ומתרמי משום דאיכא כזית מאיסור בר אכיתר (שם). **אמאי פליגי רבנן עליה דר"א בכותח.** נהי נמי דלא דרשי כל כל נרבות עיזבונו, הא אכיל מיהא אכילת פרס (שם). **הנח לכותח הבבלי.** ולא אכיל כזית מן החמץ כשיעור אכילת פרס, דהא כותח אינו עשוי לאכול אלא לטבל, ולאו אכילה היא לחייבי עלה (שם). **אי משטר קא שטר.** מטובל בתוכו בדרכו, ליכא כזית מן החמץ בכדי שהיית אכילת פרס, בשבשאל כדי אכילת פרס ממה שטיבל כתוכו לא אכל מן הכותח אלא מעט, או שני זיתים או ארבעה, ובכהאי פירתא ליכא מן החמץ כזית (שם). **שתי מדוכות.** שהתבלין נלישין כתוכן פלפלין וחגבגל (שם). אלו לתוך אלו. ממדוכות לתוך הקדרות (שם). מותרות. קדרות מולין לזר (שם). **אמאי אמרינן שאני אומר.** ותלינן לקולא כשון מיתה, ודלמא תרומה לתוך חולין נפל וכי אכיל לה אינה תרומה בתמלא פרס, אלא ס"מ אי נמי ודאי לא אכיל אלא מחייב משום כזית בכדי אכילת פרס אלא מדרבנן, וכי מספקא לן תלינן לקולא (שם). **הנח לתרומת תבלין דרבנן.** דלמאיס דגנך ותירוש ויצהרך כתיב (שם). **שתי קופות.** גדולות ובתוכן דגן דהויא תרומה דאורייתא (שם). **ולפניהן שתי סאין.** של פירות (פסחים ס:). **ונפלו אלו.** הקופות ידיות לו שהתמך כפל בזו אחמר זו ואין יכול לו זה כזו ולא זה כזו (שם). **מותרין.** פירות של קופות המלין, מותרין לזר כבתמלה אפילו אין בקופה כדי להטלות הבאה בתחמר ומאה (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com